

FORSLAG TIL NORSK STANDARD FOR KLASSIFISERING AV JORD FOR PARK OG HAGE

Meddelelse fra Norges Standardiseringsforbund nr. 498

Norges Standardiseringsforbund offentliggjør herved for kritikk følgende forslag til Norsk Standard:

F 2895 Klassifisering av jord for park og hage.

Interesserte anmodes om å gå nøye gjennom forslaget og avgi uttalelse om det til Norges Standardiseringsforbund, Haakon VII's gate 2, Oslo 1.

Uttalelser med motivering for eventuelle motforslag bes sendt NSF innen 1. september 1974.

I desember 1970 ble utgitt Midlertidig Norsk Standard NS 2891, 1. utgave, Dyrkingstov. Varedeklarasjon, pakking og merking. I februar 1974 ble 1. utgave av NS 2891 erstattet av en revidert 2. utgave som ordinær Norsk Standard, og samtidig ble utgitt NS 2890, 1. utgave, Dyrkingsmedier. Varedeklarasjon, pakking og merking.

F 2895 er et ledd i Det Norske Torvutvalgs arbeid med Norsk Standard for dyrkingsmedier. Forslaget tar særlig sikte på å fastlegge entydige betegnelser for jord som omsettes direkte fra uttaksstedet og til bruk i parker, hager og andre grøntanlegg.

Generelt for klassifiseringen er det lagt vekt på å komme frem til praktiske betegnelser, som med noe erfaring kan fastsettes ved skjønn. Den vanlig brukte betegnelse matjord dekker ikke helt det en kan ønske når det gjelder jord til park og hage. Det er derfor tatt inn betegnelsen vekstjord.

Det Norske Torvutvalg består av:

Statskonsulent O. Ausland, formann

Direktør O. Lie, viseformann

Faginspektør E. Bjerkestrand

Direktør L. Fr. Koxvold

Fabrikkeier A. Ording

Stipendiat O. Prestvik

Forsøksleder J. Roll-Hansen

Forsøksleder M. Sandvik

Forsøksleder G. Semb

Professor E. Strømme

Anleggsgartner Ø. Svendby

Direktør T. Vaage

Avdelingssjef A. Faye, NSF

Konsulent E. Wold, sekretær

Etter kritikkristens utløp kan forslaget bli endret. *Det advares derfor mot å bruke det som Norsk Standard.*

KLASSIFISERING AV JORD FOR PARK OG HAGE

Classification of soil for parks and gardens

GYLDIGHET

Standarden gjelder klassifisering av jord som omsettes direkte fra uttaksstedet for bruk i parker, hager og andre grøntanlegg, og fastsetter de betegnelser som skal brukes.

TERMINOLOGI

2.1 Jord

Naturlig løsavleiring av mineralisk og/eller organisk materiale.

2.1.1 Mineraljord

Løsavleiring av mineralisk materiale, oppstått ved fysisk og kjemisk forvitring av bergarter.

Opphavsmateriale og dannelsesmåte er bestemmende for mineral-sammensetning og kornstørrelsesfordeling. Det aktuelle mineralmateriale deles inn i kornstørrelsesfraksjoner etter Tabell 1.

Tabell 1

Betegnelse	Kornstørrelse i mm	
	t.o.m.	over
Grus	20	2
Sand*	2	0,06
Silt*	0,06	0,002
Leir	0,002	

Mineraljord består som regel av en blanding av kornstørrelsesfraksjoner.

2.1.2 Organisk jord

Løsavleiring dannet av rester av planter og dyr.

2.1.2.1 Mold

Organisk materiale som er sterkt omdannet under aerobe forhold. Mold har mørk farge, løs og smuldrende struktur og utgjør en større

* Hovedfraksjonene sand og silt kan oppdeles i *grov*, *middels* og *fin* med grensene 0,6 og 0,2 mm for sand og 0,02 og 0,006 mm for silt.

eller mindre bestanddel av det øvre laget på dyrket og visse typer udyrket mark.

2.1.2.2 Råhumus

Organisk materiale som er lite omdannet, og som i naturlig forekomst danner et lag som tydelig kan skilles fra underliggende mineraljord.

Råhumus er vanlig i bestemte barskogtyper og på lynchheier, og er som regel næringsfattig og sterkt sur.

2.1.2.3 Torv

Organisk materiale, vanligvis med 50 til 60 % karbon, dannet i det vesentlige av rester fra hydrofile plantesamfunn og mer eller mindre omdannet i anaerobt, fuktig miljø.

2.1.2.4 Gytje

Rester av planter og dyr ofte blandet med finkornet mineralmateriale, avleiret i frie vannsamlinger (elver, sjøer), og omdannet i anaerobt miljø.

2.2 Matjord

Det øvre jordlaget på dyrket mark som skiller seg fra dypere lag ved å inneholde mold.

Jord fra udyrket mark kan ikke betegnes matjord.

2.3 Vekstjord

Jord med en slik sammensetning av mineralsk og organisk materiale at den er godt egnet som dyrkingsmedium for planter i parker, hager o.l.

Ideell sammensetning av vekstjord vil variere med klima, grunnforhold og hva jorden skal brukes til. Vekstjord kan være matjord eller kunstig blandet jord, f.eks. sand blandet med torv.

KLASSIFISERING

3.1 Betegnelse

Ved klassifisering skal *det materiale som setter sitt preg på jorden brukes som hovedbetegnelse.*

Eksempler: sandjord, leirjord, moldjord, torvjord.

Eventuelle øvrige materialer som er med på å gi jorden karakter, angis ved en *tilleggsbetegnelse i form av ett eller to adjektiver til hovedbetegnelsen.*

Eksempler: Leirholdig sandjord, moldrik leirholdig sandjord.

Bestemmelsene om hoved- og tilleggsbetegnelser etter pkt. 3.2 og

pkt. 3.3 bygger på karakterforskjeller hos jorden. Med noe erfaring bør betegnelsene kunne fastsettes ved skjønn. Analyser bør legges til grunn i tvilstilfeller og ved omsetning av store jordpartier.

3.2 Innhold av organisk materiale

Inneholder jorden råhumus, torv eller gytje, skal materialets art og mengde i vektprosent oppgis. Mold skal ikke brukes som betegnelse for disse typer organisk materiale.

I jord som har vært dyrket gjennom lengre tid, er det organiske materialet blitt omdannet til mold. Mold er et meget aktivt materiale, og en liten vektandel utgjør en vesentlig større volumandel. Moldinnholdet har derfor meget stor virkning på de fysiske, kjemiske og biologiske forhold i jorden.

Jordens moldinnhold oppgis i vektprosent av tørrstoffet, og betegnes etter Tabell 2.

Tabell 2

Betegnelse	Moldinnhold vektprosent
Moldfattig	t.o.m. 3
Moldholdig	over 3 » 6
Moldrik	» 6 » 15
Sand-, silt- eller leirholdig moldjord	» 15 » 40
Moldjord (uten tilføyelse om mineralmateriale)	» 40

Kombinasjoner av betegnelsene kan brukes.

Jord som inneholder t.o.m. 15 vektprosent mold skal ha hovednavn etter kornstørrelsen av mineralmaterialet i jorden.

Jord som inneholder over 15 t.o.m. 40 vektprosent mold skal ha moldjord som hovedbetegnelse, tilføyd et adjektiv om mineralmaterialet.

Jord som inneholder over 40 vektprosent mold betegnes bare moldjord.

3.3 Kornstørrelsesfordeling i mineralmaterialet

I jord hvor innholdet av organisk materiale er så lite at det ikke setter sitt preg på den, er kornstørrelsen av mineralmaterialet av stor betydning for jordens egenskaper. Det er særlig innholdet av leir som har stor betydning for jordens fysiske og kjemiske egenskaper.

Leirinnholdet oppgis i vektprosent av det mineralmaterialet i jorden som har kornstørrelse under 2 mm, og betegnes etter Tabell 3.

Tabell 3

Betegnelse	Mengde leir i mineralmaterialet vektprosent	
Leirfattig (grus-, sand-, silt-) jord		t.o.m. 5
Leirholdig (grus-, sand-, silt-) jord	over 5	» 15
Sandrik eller siltrik leirjord	» 15	» 25
Middels stiv leirjord	» 25	» 40
Stiv leirjord	» 40	

Kombinasjoner av betegnelse kan brukes.

3.4 Eksempler på klassifisering

På grunnlag av innholdet av mold og leir i jorden kan det ved hjelp av Tabell 4 finnes fram til den betegnelse som skal brukes.

Eksempler: 5 vektprosent mold og mineralmateriale som består av sand med leirinnhold under 5 vektprosent:

moldholdig leirfattig sandjord

10 vektprosent mold og 30 vektprosent leir i mineralmaterialet:

moldrik middels stiv leirjord

30 vektprosent mold og mineralmaterialet leirpreget:

leirholdig moldjord

KLASSIFISERING AV VEKSTJORD

Vekstjord kan brukes som betegnelse for jord med sammensetning innenfor det skraverte felt i Tabell 4, med tilføyelse av betegnelser for moldinnhold og leirinnhold.

Inneholder vekstjorden annet organisk materiale enn mold, skal det samlede innhold av organisk materiale være så stort at det etter formolding tilsvarer minst 3 vektprosent mold.

Jord som omsettes for å blandes med jord som finnes på et sted og derved danne vekstjord, kan ofte ligge utenfor det skraverte felt. F.eks. vil moldfattig sand- eller leirjord egne seg ved etablering av vekstjord på myr, og jord med over 40 vektprosent organisk materiale er godt egnet til å lage vekstjord ved å blandes inn i mineraljord som er fattig på organisk materiale.

Tabell 4 Klassifisering av jord

Innhold i vektprosent

MOLD-INNHOLD	Moldfattig	Moldholdig	Moldrik	Sand, silt- eller leirholdig moldjord	Moldjord
LEIR-INNHOLD	t.o.m. 3 % mold	Over 3 t.o.m. 6 % mold	Over 6 t.o.m. 15 % mold	Over 15 t.o.m. 40 % mold	Over 40 % mold
t.o.m. 5 % leir	Leirfattig grus-, sand- eller siltjord				
Over 5 t.o.m. 15 % leir	Leirholdig sand- eller siltjord				
Over 15 t.o.m. 25 % leir	Sandrik eller siltrik leirjord				
Over 25 t.o.m. 40 % leir	Middels stiv leirjord				
Over 40 % leir	Stiv leirjord				

Det skraverte felt angir den mest aktuelle sammensetning av vekstjord.

Henvisninger:

NS 2890 Dyrkingsmedier. Varedeklarasjon, pakking og merking.

NS 2891 Dyrkingstorv. Varedeklarasjon, pakking og merking.

Forslaget kan ikke påberopes som Norsk Standard.